

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยและเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อระบบผลิตกาแฟอาราบิก้า แบบวนเกษตร กรณีศึกษา บ้านแม่ส้าน ตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง
ชื่อผู้เขียน	นายสว่าง คำภีระ
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สันต์ ละอองศรี

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อระบบผลิตกาแฟอาราบิก้าแบบวนเกษตร กรณีศึกษา บ้านแม่ส้าน ตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขด้านสังคม และเศรษฐกิจของครัวเรือนที่มีต่อระบบผลิตกาแฟอาราบิก้า แบบวนเกษตร และเปรียบเทียบระบบผลิตกาแฟอาราบิก้าแบบวนเกษตรในรูปแบบที่มีการดูแลและรูปแบบปล่อยตามธรรมชาติ ที่มีต่อ ผลผลิต, ความคุ้มทุน และความอุดมสมบูรณ์ของดิน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟอาราบิก้าบ้านแม่ส้านส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 30 – 45 ปี แรงงานส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรมีพื้นที่ทำกินทุกหลังคาเรือน โดยพื้นที่ปลูกกาแฟของเกษตรกรอยู่ในช่วง 1 – 3 ไร่ ซึ่งเพียงพอต่อการจัดการโดยใช้แรงงานในครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาสามารถอ่านออกเขียนได้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการปลูกกาแฟแบบวนเกษตร ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่เกษตรกรรับรู้ผ่านทางเจ้าหน้าที่เกษตรรวมถึงการพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้านและการฝึกอบรมให้ความรู้ตลอดจน การศึกษาดูงานต่างพื้นที่ และที่สำคัญที่สุดมีตลาดรับซื้อผลผลิตของเกษตรกร โดย เกษตรกรส่วนใหญ่จะนำผลผลิตมาจำหน่ายให้กับพ่อค้าในพื้นที่โดยจะจำหน่ายในลักษณะผลสด

รูปแบบการจัดการที่แตกต่างกันในการผลิตกาแฟอาราบิก้าแบบวนเกษตรส่งผลต่อผลผลิต คือ แบบที่มีการดูแลให้ผลผลิตที่อยู่ในรูปผลสดต่อต้นและให้ผลตอบแทนต่อไร่มากกว่าแบบที่ไม่มีการจัดการ

ด้านความอุดมสมบูรณ์ของดินพบว่า ในพื้นที่ปลูกกาแฟ อาราบิก้า แบบวนเกษตร บ้านแม่ส้านทั้งแบบที่มีการดูแล และแบบที่ปล่อยธรรมชาติ โดยเปรียบเทียบกับสภาพดินในแปลงป่าธรรมชาติพบว่ามีความใกล้เคียงกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของ

ค้นพบว่ามีความอุดมสมบูรณ์ของดินในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกกาแฟมีความลาดชัน โอกาสที่อินทรีย์วัตถุบริเวณหน้าดินและธาตุอาหารจะถูกชะล้างในช่วงฤดูฝนมีมาก ประกอบกับเกษตรกรใช้พื้นที่ในปลูกกาแฟมาเป็นเวลานาน โดยขาดการเพิ่มธาตุอาหารให้แก่พืช ซึ่งทุกปีธาตุอาหารพืชสูญเสียไปในรูปของผลผลิต

Title	Factors and Conditions With Influence to Agroforestry System of Arabica Coffee Production A Case Study of Mae San Village, Ban Dong Subdistrict, Mae Moh District, Lampang Province
Author	Mr. Sawang Khampila
Degree of	Master of Science in Sustainable Land Use and Natural Resource Management
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Sanh La-onsri

ABSTRACT

The study of factors and conditions with influence to agroforestry system of arabica coffee production: a case study of Mae San village, Ban Dong subdistrict, Mae Moh district, Lampang province, was conducted mainly to investigate the various factors and social conditions including economic characteristics of households related to the production of arabica coffee by agroforestry system, and to compare between supervised and natural cultivation systems affecting productivity, cost effectiveness, and soil fertility.

This study found that most farmers growing arabica coffee in Baan Mae San village were aged 30 to 45 years old. Majority of the workers were household members. Each farm household was found to grow coffee in 1 to 3 rai, which was considered to be sufficiently managed by household labor. Most farmers finished elementary education and could read and write, an important aspect in receiving information in agroforestry coffee plantation. Most of this information had been perceived by farmers through agricultural officials as well as from exchanging ideas with neighbors and participating in training and study visits to various areas. And most importantly, there were markets to accept the products of farmers who often sold their products to local merchants as fresh products.

The difference in the management of agroforestry arabica coffee production provided impact to the yield in the form of close supervision through fresh yield per ton and return cost per rai coffee more than a non-supervised management supervision.

On soil fertility, results showed that in agroforestry arabica coffee growing in Baan Mae San with both close supervised management and naturally cultivation through comparison of soil conditions in natural forest, values were almost similar. However, when compared with the analysis of soil fertility, it was found that soil fertility was much lower because the coffee growing area was in sloping conditions. In this case, the soil organic matter on surface area and mineral nutrients were greatly exposed to erosion during the rainy season. In addition, farmers had been planting coffee in the same area for quite a long time and every year, plant nutrients disappeared in the form of plant yield.

